

Szymański, Bohdan

Obchody z okazji stu lat działalności Polskiego Towarzystwa Leśnego (1882-1982)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 28/3-4, 704-707

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tynuację badań naukowych prowadzonych na Kielecczyźnie nad kulturą ludową regionu od lat międzywojennych.

Z. Guldon i R. Świętek w artykule *Historyczne badania regionalne na Kielecczyźnie* omówili stan badań nad dziejami regionu. Regionalne badania historyczne stanowiły istotną część składową polskiego regionalizmu, który w latach międzywojennych jako zorganizowany ruch ukształtował się i najpełniej rozwinął na ziemi kieleckiej.

W jubileuszonym numerze „Studiów Kieleckich” zamieszczono ponadto *Bibliografię wydawnictw Kieleckiego Towarzystwa Naukowego za lata 1978—1981*, zestawioną przez Mieczysława B. Markowskiego. Obejmuje ona 4 prace samoistne oraz 243 artykuły, komunikaty i recenzje wydrukowane w wydawnictwach Towarzystwa.

Uzupełnienie omawianego zeszytu stanowią katalogi wydawnictw kieleckich uczelni.

Zofia Kiepas i Zygmunt Małecki opracowali *Katalog wydawnictw Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. J. Kochanowskiego za lata 1970—1981*, zaś Małgorzata Kurowska zestawiła wydawnictwa Politechniki Świętokrzyskiej za okres 1969—1981.

W zeszycie zamieszczono także listę członków KTN (według stanu na 1 XII 1982 r.).

Andrzej Rembalski
(Kielce)

OBCHODY Z OKAZJI STU LAT DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO TOWARZYSTWA LEŚNEGO (1882—1982)

W 1882 r. powstało we Lwowie — w zaborze austriackim — Towarzystwo Leśne Galicyjskie, które w 1919 r. przekształciło się w Małopolskie Towarzystwo Leśne, a w 1925 r. uzyskało charakter ogólnopolski i nazwę: Polskie Towarzystwo Leśne. Reaktywowane po wojnie w 1946 r., po siedmioletniej przerwie, działa (przejściowo — przez kilka lat — jako Polskie Naukowe Towarzystwo Leśne) obecnie pod opieką Polskiej Akademii Nauk, będąc jednym z najstarszych towarzystw naukowych w Polsce i trwałym ośrodkiem nauki i praktyki leśnictwa oraz drzewnictwa w naszym kraju. W setną rocznicę zapoczątkowania działalności PTL odbyło się wiele imprez i uroczystości — planowo przygotowywanych przez kilka lat.

21 września 1982 r. w gmachu Instytutu Badawczego Leśnictwa w Warszawie zorganizowano konferencję prasową poświęconą aktualnym problemom leśnictwa, przemysłu drzewnego i papierniczego oraz meblarstwa. Przewodniczący Zarządu Głównego PTL — prof. Andrzej Szujecki — przedstawił krótko historię PTL oraz jego działalność w zakresie kształtowania opinii pracowników leśnictwa i społeczeństwa na temat podstawowych zagadnień z tej dziedziny gospodarki; omówił też zadania Towarzystwa. W czasie kilkugodzinnego spotkania licznie zgromadzeni dziennikarze z prasy, radia i telewizji zadawali pytania zaproszonej przez PTL grupie ekspertów. Większość pytań dotyczyła złego stanu sanitarnego lasów, przyczyn występowania gradacji szkodliwych owadów, wykorzystania drewna pokłeskowego, zaopatrywania przez Lasy Państwowe zakładów przemysłowych w surowiec drzewny, a także innych bardziej szczegółowych zagadnień.

Imprezy najbardziej związane ze stuleciem Towarzystwa odbyły się w dniach 24 i 25 września 1982 r. w Domu Technika przy ul. Czackiego 3/5 w Warszawie.

24 września obradował 82 doroczny Zjazd Delegatów Oddziałów PTL. Oprócz spraw organizacyjnych, w tym wyboru nowych władz PTL, przedmiotem obrad był *Memoriał do władz najwyższych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w sprawie aktualnego stanu lasów polskich oraz założeń polityki leśnej uchwalony (...) w 100-lecie istnienia Towarzystwa oraz Apel Polskiego Towarzystwa Leśnego o ochronę zasobów leśnych i ich racjonalne wykorzystywanie* skierowany do społeczeństwa. Oba dokumenty po dyskusji zostały uchwalone. Zjazd nadał godność członka honorowego PTL 2 osobom oraz odznaki honorowe Towarzystwa — złote (17 członkom) i srebrne (37 członkom). Na trzyletnią kadencję wybrano Zarząd Główny (30 osób), Główną Komisję Rewizyjną (5 osób) i Sąd Koleżeński (6 osób). W skład prezydium Zarządu Głównego weszli: przewodniczący — prof. dr hab. Andrzej Szujecki; 3 wiceprzewodniczących — prof. dr hab. Kazimierz Heymanowski, mgr inż. Andrzej Nowakowski i doc. dr hab. Tadeusz Partyka; sekretarz — dr inż. Andrzej Gorzelak; członek prezydium do spraw organizacyjnych — dr inż. Jan Zajączkowski; skarbnik — mgr inż. Wawrzyniec Mierzejewski; członek prezydium do spraw finansowych — mgr inż. Leszek Lubczyński; redaktor naczelny czasopisma „Sylwan” (organ PTL) — prof. dr hab. Zbigniew Sierpiński.

Szczególnie uroczysty charakter miała jubileuszowa sesja naukowa, której część kameralna odbyła się 25 września 1982 r. z udziałem około 400 osób, w tym przedstawiciele władz państwowych, Polskiej Akademii Nauk, resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego, a także goście zagranicznych.

Sesję zorganizowano pod protektoratem prezesa PAN — prof. dra Aleksandra Gieysztorą i Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego — mgra inż. Waldemara Kozłowskiego; przewodniczącym komitetu honorowego był przewodniczący Sejmowej Komisji Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego — mgr inż. Emil Kołodziej, zaś przewodniczącym komitetu organizacyjnego — mgr inż. Roman Parewicz, dotychczasowy wiceprzewodniczący Zarządu Głównego PTL. W sesji uczestniczyli m. in.: minister W. Kozłowski; sekretarz Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN — prof. dr Janusz Haman, który reprezentował również prof. A. Gieysztorą; wicemarszałek Sejmu, I zastępca sekretarza naukowego PAN — prof. dr Zbigniew Gertych; przedstawiciele odpowiednich wydziałów KC PZPR i NK ZSL, przewodniczący Komitetu Nauk Leśnych PAN, dziekani Wydziałów Leśnych i Technologii Drewna wyższych uczelni, przewodniczący lub wiceprzewodniczący Zarządów Głównych — Ligi Ochrony Przyrody, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa, leśnicy i drzewiarze z całego kraju, w tym Naczelny Dyrektor Lasów Państwowych i wielu dyrektorów okręgowych zarządów lasów państwowych. Przybyli również do Polski z okazji 100-lecia Towarzystwa i wzięli udział w sesji goście zagraniczni, reprezentujący instytucje, organizacje i towarzystwa leśne z Bułgarii, Finlandii, Francji, Szwecji, Węgier i Wielkiej Brytanii.

Dłuższe przemówienie wstępne wygłosił na sesji prof. A. Szujecki. Wskazał on na istniejące wśród leśników przekonanie o potrzebie ciągłości pracy i doskonalenia, które legło u podstaw powstania Galicyjskiego Towarzystwa Leśnego i pozwoliło zachować bez zmian główny profil działalności Towarzystwa — wysuwanie inicjatyw dotyczących rozwoju nauki i praktyki leśnictwa i drzewnictwa, podejmowanie problemowych zespołowych pracowań, współdziałanie przy wdrażaniu osiągnięć nauki do praktyki, popularyzację wiedzy. Następnie okolicznościowe przemówienia wygłosili: minister LiPD — W. Kozłowski; zastępca kierownika Wydziału Rolnego KC PZPR — mgr inż. Witold Stasiński; sekretarz naukowy Wydziału V PAN — prof. J. Haman, prezes LOP — prof. Henryk Zimny; wiceprzewodniczący Zarządu Głównego SITLiD — dr inż. Jerzy Smykała,

a także przedstawiciele wszystkich delegacji zagranicznych. Miłym akcentem było przekazanie Towarzystwu medalii pamiątkowych Ligi Ochrony Przyrody oraz Towarzystwa Leśnego w Finlandii.

Kolejnym punktem jubileuszowej sesji było wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych oraz medalu pamiątkowego stulecia Towarzystwa. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski otrzymały 4 osoby, Złoty Krzyż Zasługi — 5 osób, Srebrny Krzyż Zasługi — 2 osoby; 11 osobom wręczono odznakę „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego”. Zarząd Główny PTL przyznał około sześciuset wyróżniającym się członkom i sympatykom Towarzystwa medal pamiątkowy wybitny z okazji stu lat jego działalności. W czasie sesji medal wręczono protektorom i członkom komitetu honorowego sesji, członkom honorowym PTL, gościom zagranicznym i przewodniczącym oddziałów PTL.

Na sesji wygłoszono również 3 referaty naukowe: prof. Kazimierz Heymanowski pt. *Sto lat działalności Polskiego Towarzystwa Leśnego (1882—1982)*; prof. Stanisław Szymański (referent) i doc. Stanisław Dunikowski — pt. *Polskie lasy u progu XXI wieku*; doc. Tadeusz Partyka (referent) i prof. Ryszard Babicki — pt. *Cele i założenia polityki leśnej na przełomie XX i XXI wieku*.

Na zakończenie części kameralnej sesji odczytano — wspomniane wyżej — *Apel i Memoriał* — uchwalone poprzedniego dnia na Zjeździe Delegatów Oddziałów PTL¹.

Niedziela 26 IX 1982 r. była drugim dniem jubileuszowej sesji; ponad 200-osobowa grupa uczestników wzięła udział w dwóch imprezach włączonych do obchodów stulecia PTL, a mianowicie w odsłonięciu tablicy pamiątkowej — poświęconej pamięci prof. dra Franciszka Krzysika — na terenie Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Rogowie k. Koluszek, należącego do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego — Akademii Rolniczej w Warszawie oraz w uroczystości uczczenia pamięci leśników i drzewiarzy polskich poległych w okresie II wojny światowej — w Spale.

Uroczystość w Rogowie została zorganizowana przez SGGW-AR, w której prof. F. Krzysik był długoletnim profesorem, wielce również zasłużonym przy budowie ośrodka w Rogowie. Jednocześnie prof. F. Krzysik od 1949 r. do śmierci w 1980 r. był nieprzerwanie przewodniczącym Zarządu Głównego PTL, a imię Jego wiąże się nierozdzielnie z uzyskaniem przez Towarzystwo wielkiego autorytetu i z osiągnięciami PTL². W uroczystości w Rogowie wzięli udział m. in.: J. M. Rektor SGGW-AR prof. M. J. Radomska, wicemarszałek Sejmu prof. Z. Gertych i minister LiPD mgr W. Kozłowski. Oprócz innych wystąpień przemawiał również przewodniczący ZG PTL prof. A. Szujecki, który podkreślił zasługi prof. F. Krzysika dla Towarzystwa oraz stwierdził, że jubileusz PTL przebiegał w formie i treści, których twórcą był Profesor, choć On sam nie doczekał tych uroczystości.

Następnie uczestnicy sesji PTL udali się autokarami do Spawy, aby wziąć udział w uroczystości odsłonięcia Pomnika Walki i Męczeństwa Leśników i Drzewiarzy Polskich w okresie II wojny światowej. Budowa tego pomnika ma dość

¹ Referaty wygłoszone na sesji zostały wydane w formie specjalnego wydawnictwa pt. *Jubileuszowa sesja naukowa z okazji stulecia działalności Polskiego Towarzystwa Leśnego*. Referaty Warszawa 24—26 września 1982 r. Polskie Towarzystwo Leśne, 76 s. Obszerne sprawozdanie ze wszystkich imprez związanych ze stuleciem działalności PTL oraz *Memoriał* opublikowano w nr 9/1982 „Lasu Polskiego”, natomiast skróty referatów w numerach 6/1982 (K. Heymanowskiego), 1/1983 (w ujęciu T. Partyki) i 2/1983 (S. Szymańskiego i S. Dunikowskiego). Referaty *Memoriał* i *Apel* oraz sprawozdanie ze zjazdu i sesji będą też opublikowane w „Sylwaniu” nr 8/1983.

² Por. artykuły o prof. F. Krzysiku w „Sylwaniu” nr 7, 8, 9 z 1981 r. s. 1—18.

długą historię. Z inicjatywą taką wystąpił przed dwunastu laty prezes Koła ZBoWiD przy Okręgowym Zarządzie Lasów Państwowych w Łodzi — Karol Kazimierski. Idea ta znalazła poparcie u innych jednostek organizacyjnych i we władzach naczelnych leśnictwa, ale z różnych względów realizacja pomnika nie następowała. Przełomowym był rok 1980, gdy staraniem PTL łącznie ze ZBoWiD-em, Polskim Towarzystwem Historycznym i OZLP w Łodzi zorganizowano w Spale sesję naukową na temat *Leśnicy i leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej*. W jednym z wniosków sesji mówi się o budowie pomnika na terenie województwa piotrkowskiego, a do realizacji wniosków zobowiązano Zarząd Główny PTL. W związku z tym w 1981 r. w PTL powołano Społeczny Komitet Budowy Pomnika, który podjął szereg działań, zmierzających do tego celu, m. in.: zapewnienie środków finansowych — ze składek leśników i drzewiarzy oraz dotacji Lasów Państwowych — na budowę pomnika i towarzyszącej mu izby pamięci; rozpisanie konkursu na projekt pomnika itp. Te energiczne poczynania PTL, a także włączenie budowy pomnika do obchodów stulecia Towarzystwa, doprowadziły do tak szybkiego tempa powstania dzieła, że pomnik mógł być odsłonięty w ramach jubileuszowej sesji PTL. Tym pięknym akcentem Towarzystwo ukoronowało stulecie swej działalności.

Uroczystość w Spale — zorganizowana przez OZLP w Łodzi — miała charakter bardzo uroczysty, a jednocześnie wzruszający. Zgromadziła ona ponad 500 leśników i drzewiarzy z całego kraju, kombatantów, młodzież, a także rzesze mieszkańców Spały i województwa piotrkowskiego. O tym, że Pomnik stanął dzięki Polskiemu Towarzystwu Leśnemu, mówił przewodniczący Społecznego Komitetu Budowy Pomnika — prof. dr Florian Budniak — były dowódca oddziału partyzanckiego w Okręgu Kieleckim AK, a także inż. Włodzimierz Jaskulski — były partyzant AK na Ziemi Łódzkiej, który podkreślił znaczenie Pomnika jako trwałego znaku pamięci o poległych leśnikach i drzewiarzach. O udziale leśników i drzewiarzy w walkach i ruchu oporu i złożonej przez nich daninie krwi mówił minister LiPD W. Kozłowski.

Przed odsłoniętym Pomnikiem grupa leśników-kombatantów otrzymała odznaczenia państwowe i wojskowe, w tym 2 osoby na wniosek PTL.

Na zakończenie uroczystości i jednocześnie jubileuszowej sesji Polskiego Towarzystwa Leśnego chór szkoły muzycznej w Łodzi wykonał zestaw pieśni partyzanckich oraz wierszy mówiących o latach ostatniej wojny. Ostatnim akordem było odegranie na trąbce w głębi lasu melodii „Cisza” i „Idzie noc”.

Tak w sercu Lasów Spalskich, przed granitową bryłą Pomnika wystawionego w hołdzie poległym leśnikom i drzewiarzom, zakończyły się centralne obchody stulecia działalności Polskiego Towarzystwa Leśnego.

Zakończenie tych obchodów w Warszawskim Oddziale PTL miało miejsce 26 stycznia 1983 r. Na plenarnym zebraniu członków Oddziału prof. A. Szujecki mówił „o działalności Polskiego Towarzystwa Leśnego w stulecie jego istnienia”. Licznej grupie osób wręczono odznaki honorowe i medal pamiątkowy PTL.

Bohdan Szymański
(Warszawa)